

ΑΛΕΚΟΣ ΚΙΤΖΙΡΗΣ

Ο παλαιοπώλης
της Μεσογείου

ΚΕΔΡΟΣ

Αλέκος Κιτζίρης: *Ο παλαιοπώλης της Μεσογείου*

ISBN 978-960-04-5174-0

Υπεύθυνη Τμήματος Επιμέλειας-Διόρθωσης: Μαρία Σπανάκη
Επιμέλεια-Διόρθωση: Παναγιώτα Κασβίκη
Ηλεκτρονική σελιδοποίηση-διόρθωση: Νικολέττα Δουλάμη

© *Αλέκος Κιτζίρης, 2021*

© *Εκδόσεις Κέδρος, Α.Ε., 2021*

Κέδρος Εκδοτική Α.Ε.

Γ. Γενναδίου 3

Αθήνα 106 78

τηλ. 210 38 09 712-14 • φαξ 210 33 02 655

www.kedros.gr • www.facebook.com/kedros.gr

e-mail: books@kedros.gr

Ο παράξενος επισκέπτης

Ο Πάνος Στρατής έκλεισε την πόρτα του μαγαζιού και πέρασε με προσοχή ανάμεσα από τις στοιβαγμένες αντίκες για να κατευθυνθεί προς το γραφείο του. Το φως που έπεφτε εκεί ήταν αρκετό, έφτανε σε κάθε γωνιά, αλλά και στο μισοσκοτάδο ακόμα αυτός δεν ακουμπούσε τίποτα. Ήξερε καλά, με κλειστά τα μάτια, πού βρισκόταν κάθε πράγμα. Μία αδέξια κίνηση και τα μεταλλικά θα διαλύονταν, ενώ όσα ήταν από γυαλί ή από πορσελάνη θα γίνονταν κομμάτια. Άξιζαν ένα σωρό λεφτά, θα ήταν μεγάλη η ζημιά. Τελευταία αγόραζε κυρίως ακριβά αντικείμενα. Είχε επιλέξει να κρατήσει μόνο την πλούσια πελατεία του. Παρότι δούλευε λιγότερο, κέρδιζε περισσότερα χρήματα. Επιπλέον ταξίδευε μονάχα σε συγκεκριμένα μέρη, χωρίς να τον απασχολούν τα έξοδα. Δεν έχανε τον καιρό του ψάχνοντας φτηνότερα πράγματα και παζαρεύοντας με τις ώρες. Το μόνο που τον δυσκόλευε ήταν ότι, όταν έφευγε, άφηνε πίσω τη μάνα του, που είχε γεράσει. Γι' αυτό και είχε βρει μια γυναίκα, να τη βοηθά. Οι πελάτες, λοιπόν, που είχαν απομείνει άνοιγαν με ευκολία το πορτοφόλι. Ο Πάνος ήξερε φυσικά ότι οι αντίκες είναι κυρίως για γεμάτες τσέπες, αλλά στην αρχή τον είχε φάει το φιλότιμο, ότι επιτέλους κάθε άνθρωπος δικαιούται να έχει ένα μεράκι, το χόμπι της συλλογής παλιών αντικειμένων.

Γι' αυτόν, πάντως, η συλλογή αντικών ήταν κάτι περισσότερο, ένας σκοπός ζωής.

Κάποια απογεύματα, τις Τρίτες συνήθως, επισκεπτόταν άλλα παλαιοπωλεία, ψάχνοντας να βρει κάτι ενδιαφέρον να αγοράσει. Στο σινάφι του δεν εκτιμούσαν πάντα σωστά την αξία των παλιών αντικειμένων. Μερικοί ήταν και άσχετοι, χώρια που δεν είχαν όλοι τους πλούσια πελατεία, και οι ακριβές αντίκες συνήθως τους έμεναν αμανάτι.

Το μαγαζί του Πάνου βρισκόταν στην οδό Γκαρμπολά, σε έναν πεζόδρομο που νοτιοανατολικά έβγαζε στην πλατεία της Αρχαίας Αγοράς και βορειοδυτικά στην Τσοίτσα και στο Μπιτ Παζάρ, μια περιοχή με τα περισσότερα αλλά κυρίως φτηνά παλαιοπωλεία. Οι ακριβές αντικερί ήταν πιο χαμηλά, στο ιστορικό κέντρο της πόλης. Κανονικά κάπου εκεί θα έπρεπε πλέον να μετακομίσει και αυτός. Αλλά δεν του πήγαινε η καρδιά να αφήσει το μέρος του, που ήταν γεμάτο χρώματα και έμοιαζε με το Μοναστηράκι στην Αθήνα. Έπαιζαν βέβαια και οι αναμνήσεις τον ρόλο τους. Σε αυτό το μαγαζί τριγυρούσε από μικρός, μέχρι να πάρει τη θέση της μάνας του που πλέον είχε γεράσει...

Ήταν Τρίτη, ημέρα αφιερωμένη στις επισκέψεις στα γύρω παλαιοπωλεία. Θα ήταν καλύτερα να έλειπε από νωρίς. Τις καθημερινές οι πελάτες, κυρίως γυναίκες, έρχονταν αργά. Άφησε τα φώτα αναμμένα, κρέμασε στην εξώπορτα την πινακίδα ότι θα άνοιγε στις επτά και έφυγε. Ένα δίωρο του ήταν αρκετό. Πήρε τη Φιλίππου και στη Ροτόντα έστριψε σε ένα στενό, ακριβώς πίσω από τον Άγιο Παντελεήμονα. Το παλαιοπωλείο ήταν της Όλγας Κρεμαστινού. Η ιδιοκτήτρια είχε αρκετό καιρό στη δουλειά, αλλά μάθαινε ακόμα. Διέθετε πάντως χρήμα και μεράκι. Ταξίδευε συχνά σε εξωτικές χώρες, στην Ανατολή, να βρει ευκαιρίες. Πολλές φορές όμως οι πονηροί έμποροι την

κορόιδευαν και γύριζε στο μαγαζί της με δήθεν παλιά αντικείμενα...

Η Όλγα έφτιαξε καφέ και για τους δυο τους και κάθισε στο γραφείο. Το μαγαζί διέθετε δύο μεγάλους χώρους. Στην μπροστινή πλευρά δεν έμπαινε πολύ φως, έριχνε τη σκιά της η εκκλησία, οπότε η Όλγα είχε ανάψει κάποιες από τις λάμπες που ήταν προς πώληση.

«Δεν φαντάζεσαι τι αντίκρισα στο Ταντμόρ, δηλαδή στην Παλμύρα!» του είπε. «Υπάρχουν κρυφά πατάρια στα παλιοπωλεία. Περισσότερα αρχαία κοσμήματα βλέπεις εκεί παρά στο μουσείο της Δαμασκού! Και στον Λίβανο το ίδιο συμβαίνει περίπου».

«Ξέρω, είχα πάει και εγώ πριν από μερικά χρόνια. Διακόσια μέτρα από τον αρχαιολογικό χώρο. Τα έδειχναν άφοβα. Αραπιά χωρίς διαφθορά γίνεται;»

«Κοντά στα πεντακόσια ευρώ πάει το κομμάτι. Βραχιόλια, σκουλαρίκια, δαχτυλίδια, περιδέραια... Τελικά πήρα κάποια, αλλά έτρεμα από τον φόβο μου στον έλεγχο που σου κάνουν στα σύνορα. Θα έχεις ακούσει για τις φυλακές τους. Δεν έχω, δα, τους πλούσιους πελάτες της Εύας Στάμου...»

«Λες για τη φίλη σου με το μαγαζί στο Μοναστηράκι;»

«Όχι και φίλη μου, είναι παράξενη. Απλώς πηγαίνουμε μαζί για δουλειές – στην Ανατολή δεν ταξιδεύω ποτέ μόνη μου. Και δεν έμεινε μόνο στο Μοναστηράκι. Ανέβηκαν οι δουλειές της, άνοιξε και δεύτερο μαγαζί, στο Κολωνάκι. Εκεί κάθεται συνήθως. Έχει τον κόσμο να τα πλασάρει. Να έβλεπες άνεση στο ταξίδι! Ίχνος αγωνίας δεν είχε στα σύνορα από Συρία για Λίβανο. Το ίδιο και στο τελωνείο της Βηρυτού. Από εκεί πετάξαμε μετά γι' Αθήνα».

«Πήγατε στην Τύρο; Και στη Βύβλο;»

«Φυσικά, μαζί και οι δυο. Μονάχα στη Σιδώνα πήγαμε χώρια. Τη ζήλευα. Αγόραζε όλο υπέροχα πράγματα. Αν έβλεπες ένα δαχτυλίδι... Το έκρυβε. Το έβγαλε σαν φτάσαμε στην Αθήνα. Το πήρε από τη Σιδώνα, είπε, αλλά δεν πιστεύω πολύ τα λόγια της. Δεν ήμασταν σε κάθε μαγαζί μαζί. Κάποια στιγμή στην Παλμύρα και στην Τύρο την έχασα από τα μάτια μου. Τέλος πάντων, εγώ δεν τόλμησα, φοβήθηκα, και πήρα μόνο μερικά σχετικά φτηνά κοσμήματα. Αγόρασα όμως κάμποσα γυάλινα αγγεία και μπρούντζινα αγαλματίδια. Ελπίζω να μη με ξεγέλασαν και να είναι πράγματι φοινικικά. Δεν μπορούν να τα εκτιμήσουν σωστά στα τελωνεία, επειδή κυκλοφορούν τέτοια αντίγραφα σαν σουβενίρ. Φυσικά, στα ελληνικά τελωνεία δεν ενδιαφέρονται για παλιά αντικείμενα που δεν έχουν σχέση με την ελληνική ιστορία. Λες ότι τάχα είναι κάποιο φτηνό δώρο από παλιατζίδικα και το χάβουν. Βέβαια, αν είναι χρυσά...»

Ο Πάνος πήρε το μπιλιέτο με τη νέα διεύθυνση της Εύας στο Κολωνάκι και έφυγε. Είχε σκοπό, κάποια στιγμή που θα περνούσε από την Αθήνα, να πάει να τη συναντήσει. Λογικά θα μοίραζε και στα δύο μαγαζιά τον χρόνο της, αλλά τα καλά κομμάτια θα τα είχε στο Κολωνάκι. Ήταν πολύ περίεργος να πιάσει στα χέρια του τους πρόσφατους θησαυρούς της...

Γλυκός Μάιος. Ο ήλιος έδυε, οι τελευταίες αχτίδες έπεφταν πάνω στις πλινθόκτιστες στοές, στους μαρμάρινους στύλους της Αρχαία Αγοράς. Λίγο παρακάτω, στο πάρκο που έφτανε ως το άγαλμα του Βενιζέλου, παρέες παλιννοστώντων εδώ και εκεί κάθονταν πίσω από το παλιό χαμάμ σε παγκάκια, ανάμεσα στους θάμνους. Μιλούσαν φωναχτά. Εκεί συναντιούνταν οι μετανάστες από την πρώην Σοβιετική Ένωση. Συχνά γίνονταν καβγάδες, φασαρίες. Τους άκουγε καμιά φορά όταν έφευγε από το μαγαζί, κυρίως τις νύχτες, που είχε ησυχία...

Είχε περάσει μια ήρεμη μέρα. Η δουλειά ήταν λίγη, κάποιοι περαστικοί, καινούργιες φάτσες. Μια παλιά πελάτισσα μόνο είχε αγοράσει ασημένια κηροπήγια. Κατά τις εννιά το βράδυ ο Πάνος έκλεισε το μαγαζί και ξεκίνησε για το σπίτι. Είχε αγοράσει το διαμέρισμά του λίγα χρόνια νωρίτερα, τότε νόμιζε ότι επειδή θα μετακόμιζε θα άλλαζε και η ζωή του... Ήταν λίγο πάνω από την Καμάρα, κοντά στη Ροτόντα. Έβλεπε στην πλατεία του ρωμαϊκού μνημείου.

Πήρε τη Φιλίππου. Κόντευε να αφήσει πίσω του την Αρχαία Αγορά, όταν άκουσε το όνομά του. Διέκρινε μια αντρική φιγούρα να βγαίνει από το μισοσκόταδο του πάρκου. Η φωνή έμοιαζε με του Βάιου. Όμως ο Πάνος δεν είχε σκοπό να πάει εκεί μέσα. Κοντοστάθηκε. Μόνο σαν τον πλησίασε ο άλλος, σιγουρεύτηκε ότι δεν έκανε λάθος. Με τον Βάιο ήταν κάποτε κολλητοί, συμμαθητές από το δημοτικό μέχρι και το λύκειο. Και στο πανεπιστήμιο βλέπονταν συχνά, ενώ μετά τον στρατό οι επαφές τους είχαν αραιώσει κάπως. Καθώς τα χρόνια, το ένα πίσω από το άλλο, περνούσαν, ο Βάιος γινόταν όλο και πιο απόμακρος. Εδώ και κάμποσο καιρό όμως είχαν ξαναρχίσει πάλι να κάνουν παρέα.

«Πάνο, τι γίνεται! Έλα να καθίσουμε. Έχουμε δυο βδομάδες να τα πούμε».

«Σε παγκάκι, ρε φίλε! Γίνονται φασαρίες μέσα στο πάρκο. Τι γυρεύεις, νύχτα, εκεί μέσα;»

«Κάθομαι κάτω από τα δέντρα, ακούω το θρόισμα των φύλλων και ηρεμώ. Μολονότι το πράσινο είναι τεχνητό, είναι ένα κομμάτι της φύσης μες στην πόλη. Ποτέ δεν μου συνέβη εδώ κάτι κακό. Αν φοβάσαι πάντως, πάμε να καθίσουμε χαμηλά, κοντά στην Εγνατία».

Τελικά κατέληξαν στο Cafeoino, ένα all day bar στη γειτο-

νιά του Πάνου, στην Ολύμπου, λίγο πάνω από το σπίτι του. Και ο Βάιος κοντά έμενε, κάπως πιο ψηλά, απέναντι από τον Άγιο Δημήτριο και την Αίγλη, το παλιό σινεμά. Στο μαγαζί αυτό ο Πάνος σύχναζε από το φθινόπωρο ως και την άνοιξη. Το καλοκαίρι έβγαζε μόνο λίγα τραπέζια έξω, στο πεζοδρόμιο. Φυσικά στις πολλές ζέστες άνοιγαν τις τζαμαρίες και έβραζαν κλιματιστικά, αλλά δεν του έφτανε αυτό και συνήθως άλλαζε στέκι.

Πλησίαζε ο Ιούνιος, όμως η νύχτα ήταν δροσερή, έτσι κάθισαν μέσα. Σε τραπεζάκι, για να μιλούν με την ησυχία τους. Στον πάγκο θα τους διέκοπταν συνεχώς, ο Βάιος είχε πολλούς γνωστούς. Παράγγειλαν τα ποτά τους. Τα έφερε η Έλενα, η γκαρσόνια της βραδιάς.

«Έχουμε καιρό να τα πούμε. Έχω στενοχώριες, η μάνα άρχισε να παθαίνει εγκεφαλικά επεισόδια. Ελαφρά ισχαιμικά, τα είπε ο νευρολόγος. Φωτοτυπία, σαν τον πατέρα μου και τους γέρους θείους, η κατάρα της οικογένειας», είπε ο Πάνος, στυλώνοντας το βλέμμα του στο κενό. «Καλά που βρήκα μια σωστή γυναίκα, τη Σουζάνα, για να την προσέχει. Ευτυχώς η κυρα-Έφη περπατά για την ώρα, έστω με μπαστούνι. Και θέλει να βγαίνει έξω, μαραζώνει όταν μένει μέσα. Τα καταφέρει και πηγαίνει ως το ΚΑΠΗ στην Αριστοτέλους. Η δύναμη της ψυχής... Η Σουζάνα είναι Γεωργιανή. Την εμπιστεύομαι. Η αδελφή της ήταν από τους πρώτους που ήρθαν στην Ελλάδα πριν από δεκαεπτά χρόνια. Τότε δήλωναν όλοι τάχατες Πόντιοι παλινοστούντες, μα στην πραγματικότητα δεν είχαν σχέση με Ρωμιούς. Αυτή ήρθε τελευταία. Μου είπε να μην μπαίνω αργά μες στο πάρκο. Πιάνουν λόγια τα αυτιά της από τον περιγυρό της. Πότε πότε επιτίθενται διάφοροι τύποι και κλέβουν ό,τι βρουν μπροστά τους, πορτοφόλια, κινητά τηλέφωνα...»

«Τι λες! Δεν το πήρα είδηση. Α, πρέπει να προσέχω τότε». Σαν να ήθελε να πει και άλλα ο Βάιος, αλλά κρατήθηκε, έπειτα γύρισε αλλού την κουβέντα. «Εγκεφαλικά! Βρε, την καημένη την κυρα-Έφη. Οφθαλμίατρος είμαι, αλλά μπορούσες να ρωτήσεις κι εμένα, θα σε έστελνα σε καλό νευρολόγο. Θα έρθω να τη δω. Γι' αυτό δεν έπαιρνε τηλέφωνο και είχε καιρό να φανεί στο ιατρείο, αν και έπρεπε κανονικά να εγχειρίσει τον καταρράκτη της. Θυμάμαι που πηγαίναμε μικροί για μπάνια στην Περαία. Και όσο οι μάνες μας ετοιμάζαν το φαγητό, εμείς πλατσουρίζαμε στην ακρογιαλιά».

«Παράγγελναν μόνο τηγανητές πατάτες και μπίρα γι' αυτές. Τα υπόλοιπα τα έφερναν σε τάπερ από το σπίτι, να κάνουν οικονομία. Άλλοι καιροί... Για πες μου για σένα. Πώς πάνε οι δουλειές στο ιατρείο;»

Για τις δουλειές ανέκαθεν μιλούσαν εύκολα. Εκεί όμως που ο Βάιος έμενε σφίγγα ήταν η προσωπική ζωή του. Την κάλυπτε με ένα μυστήριο, αοριστίες και μισόλογα. Στο λύκειο δεν έκαναν εκ βαθέων συζητήσεις, κυριαρχούσε το άγχος των εξετάσεων. Εξάλλου δεν συνέβαινε τίποτα παράξενο στην καθημερινότητά τους. Μετά, στο πανεπιστήμιο, ο Βάιος εμφανιζόταν αραιά και πού με κοπέλες έντονα βαμμένες, με ρούχα εξεζητημένα. Καμιά φορά ήταν από την Καλών Τεχνών, άλλοτε συμφοιτήτριές του γιατρίνες. Οι λεγόμενες δεν έχαναν καιρό, την έπεφταν γρήγορα στους φίλους του... Ο Πάνος, από τη μεριά του, λίγα πράγματα έκρυβε, ήταν τύπος εξομολογητικός – τι σόι φίλοι ήταν!

Κάποια στιγμή άρχισαν να χάνονται... Αυτός τέλειωσε πρώτος το Αρχαιολογικό της Φιλοσοφικής, έφυγε στον στρατό. Ο Βάιος πήγε φαντάρος αργότερα, γιατί η Ιατρική ήταν περισσότερα χρόνια. Βλέπονταν στις άδειές τους μόνο, αν συνέπι-

πταν. Μετά, σαν γύρισε ο Πάνος, ανέλαβε το παλαιοπωλείο της μάνας του, ενώ ο άλλος έκανε το αγροτικό του στην Ξάνθη και ύστερα πήγε στην Αλεξανδρούπολη, όπου πήρε ειδικότητα οφθαλμιάτρου. Κάποια στιγμή, γύρισε στην πόλη και άνοιξε ιατρείο. Αλλά, μάτια που δεν βλέπονται γρήγορα λησμονιούνται. Η επαφή κρατιόταν κυρίως με τους γέρους του Πάνου, που πήγαιναν στον Βάιο για να εξετάσει τα μάτια τους και να τους γράψει γυαλιά. Εκείνος περνούσε μόνο πού και πού από το παλαιοπωλείο και αγόραζε καμιά αντίκα για δώρο όταν είχε υποχρεώσεις. Αλλά σχεδόν πάντα ήταν βιαστικός, έλεγε ότι έπρεπε να επιστρέψει γρήγορα στο ιατρείο. Τα δύο τελευταία χρόνια, όμως, είχαν πυκνώσει οι συναντήσεις τους, βλέπονταν δυο τρεις φορές τον μήνα και πήγαιναν για κάναφ καφέ ή ποτό.

Ήταν ανύπαντροι, στα σαράντα πέντε, και φυσικά χωρίς παιδιά. Οι γυναίκες που περνούσαν από τη ζωή του Πάνου έμεναν για λίγο και έπειτα χάνονταν. Πότε αυτές δεν τον ενέπνεαν πότε εκείνος δεν κάλυπτε τις προσδοκίες τους – την επιθυμία τους δηλαδή να φτάσουν στον γάμο, τον συνηθισμένο στόχο κάθε γυναίκας. Μερικές φορές τα έριχνε στον εαυτό του, φοβόταν ότι δεν ήταν ο ιδανικός εραστής και γι' αυτό τελικά έκανε άνοστες σχέσεις, άχρωμες...

«Δουλειά πολλή», απάντησε ο Βάιος με καθυστέρηση. «Ουρά κάνουν οι πελάτες στο γραφείο. Αλλά η ζωή είναι που μ' ενδιαφέρει, να μη σπαταλήσω τον καιρό μου. Τα χρόνια περνούν γρήγορα».

«Μείναμε πίσω, αργήσαμε. Δεν νοικοκυρευτήκαμε. Κι αν κάνουμε παιδιά από τώρα και μετά, με τι υπομονή θα τα μεγαλώσουμε;»

«Άλλο εννοώ. Εγώ έγινα αιρετικός. Ζω ό,τι νιώθω, μακριά από συμβάσεις. Κάνω το κέφι μου, όχι το κέφι των άλλων. Επι-

πλέον έχω και το ιατρείο. Δεν μου αφήνει εύκολα χρόνο, να τον αφιερώσω και αλλού...»

Ο Πάνος γύρισε σπίτι και άνοιξε την τηλεόραση. Ήταν μια μηχανική κίνηση που έκανε κατευθείαν όταν έμπαινε, ανεξαρτήτως αν ήθελε να παρακολουθήσει κάτι, ήταν η παρέα του μες στα σιωπηλά δωμάτια. Δεν τηλεφώνησε στη Σουζάνα, ήταν αργά. Συνήθως επισκεπτόταν τη μάνα τα μεσημέρια. Έκανε ψώνια, τα πήγαινε, έτρωγε εκεί και την έβλεπε. Τα βράδια έλεγχε τα πράγματα με το τηλέφωνο. Αν υπήρχε σοβαρός λόγος, τον έπαιρνε η γυναίκα. Φυσικά η ανησυχία δεν τον άφηνε, ήξερε ότι κάποτε θα ερχόταν η χειρότερη εξέλιξη. Ευχόταν όμως με τη μάνα να ήταν διαφορετικά τα πράγματα. Να μη ζούσε πάλι όσα είχε περάσει παλιά με τους άλλους γέρους του, που είχαν μείνει φυτά... Με τον πατέρα πρώτα και μετά με κάτι θείους και νονούς του που δεν είχαν παιδιά.

Πήρε να διαβάσει ένα βιβλίο, αλλά τα γράμματα χάθηκαν γρήγορα, η σκέψη του λοξοδρόμησε. Θα ήθελε να ταξιδέψει πάλι, να βρει πολύτιμα δαχτυλίδια, περιδέραια, αγγεία. Παλιά το είχε κάνει αρκετές φορές, στα ενδιάμεσα διαστήματα από τις αρρώστιες των δικών του, αλλά είχε περάσει καιρός και η νοσταλγία τον έπνιγε. Τότε δεν είχε την πείρα και τις γνώσεις που διέθετε τώρα ούτε και τα χρήματα που πλέον είχε κατά μέρος. Τώρα το πρόβλημα ήταν η μάνα, αν και φαινόταν καλά τελευταία. Το ξανασκέφτηκε, ίσως θα μπορούσε να φύγει. Τον κυρίεψε μια λαχτάρα να ταξιδέψει, να αποδράσει από το παρόν. Η ζωή του είχε βαλτώσει.

Ξύπνησε πρωί. Η έννοια τον βασάνιζε και στον ύπνο. Αγωνία... Όνειρα όλο χρώματα, με ταξίδια σε άγνωστα μέρη. Πότισε τα φυτά στα δυο μπαλκόνια και ξεκίνησε για το μαγαζί.

Λουλούδια στόλιζαν τα πάρκα. Οι άνθρωποι βιάδιζαν γρήγορα. Δεν πρόλαβε να μπει και άκουσε το τηλέφωνο να χτυπά. Απόρησε, ήταν πολύ πρωί για δουλειά, αλλά για τι άλλο να ήταν! Είχε δίκιο. Ήταν η Ρίτα, ο πρώτος του έρωτας.

Η Ρίτα ήταν όμορφη, με σπαστά ξανθά μαλλιά. Όταν ήταν νεαρή, τη φώναζαν τότε τότε Τζιλντα. Στα δεκάξι τους οι ξαδέλφες της, βλέποντας κάποτε τη Ρίτα Χέιγουορθ στην ταινία *Τζιλντα*, βρήκαν ότι της έμοιαζε πολύ, και από τότε της είχε μείνει παρατσούκλι.

Του είπε πως θα περνούσε να πάρει δώρο για μια φίλη της. Αλλά δεν είχε πολύ χρόνο στη διάθεσή της και τον παρακάλεσε να της βρει αυτός μερικές αντίκες ώστε, όταν πάει εκεί, να μην ψάχνει ανάμεσα σε πολλές. Να διαλέξει εύκολα. «Κάπου μεσαίας τιμής, αλλά να φαίνονται ακριβές», τόνισε για να τον κατευθύνει.

Ο Πάνος είχε καιρό να τη δει. Αφότου είχαν χωρίσει, η Ρίτα περνούσε αραιά από το μαγαζί. Όταν συναντιούνταν, δεν ένιωθαν άνετα. Οι ενοχές των πρώην εραστών...

Άρχισε να ψάχνει στα ράφια και στις βιτρίνες μουρμουρίζοντας τα λόγια της: «Κάπου μεσαίας τιμής...» Του ήταν δύσκολο να διαλέξει κάτι σχετικά φτηνό αλλά και ταυτόχρονα καλό. Είχε την εκτίμηση παλαιοπώλη, που όμως είναι γνώστης. Εκείνη πάντως διέθετε λεφτά, είχε πάρει πλούσιο άντρα.

Αράδιασε πάνω στο γραφείο του όσα βρήκε. Ύστερα τον κατέκλυσαν οι αναμνήσεις. Οι τελευταίες του ανέμελες διακοπές. Κάμποσα μπάνια στην αρχή, στην Αγία Τριάδα, και μετά βουνό. Βάβδος. Καλοκαίρι, τέλη Ιουλίου... Εκεί τα είχε φτιάξει με τη Ρίτα. Μόλις είχε βγάλει τη δευτέρα λυκείου και τον Αύγουστο θα κατέβαινε στη Θεσσαλονίκη για φροντιστήρια, να προετοιμαστεί για τις εξετάσεις του επόμενου χρόνου, για να

περάσει στο πανεπιστήμιο. Μπροστά του είχε μια χρονιά γεμάτη διάβασμα, πίεση και άγχος.

Η Ρίτα μπήκε φουριόζα, σαν τον Βαρδάρη. Ήταν ο τρόπος της να βγαίνει από την αμηχανία που υπήρχε ακόμα μεταξύ τους όταν αντικρίζονταν. Άρχισε να ψηλαφίζει τις αντίκες. Είχε μερικές γνώσεις, μια και της άρεσαν τα παλιά αντικείμενα. Ο Πάνος την ήξερε, ήταν ανοιχτοχέρα. Μπορεί να έλεγε τα περί μεσαίας τιμής, αλλά έπειτα ξεχνούσε να ρωτήσει για τιμές. Εξάλλου, άλλος έβγαζε τα λεφτά. Τελικά αγόρασε κάμποσα ασημένια κουτάλια αζναβούρ με ζικ ζακ σχέδια και ένα βάζο από οπαλίνα. Ο Πάνος τα έβαλε μέσα σε βελούδινες θήκες και έπειτα κάθισαν να πουν καφέ, αμήχανοι, ο ένας απέναντι στον άλλο. Τον είχε φτιάξει ωσότου εκείνη διάλεγε τι θα πάρει.

Έπειτα από λίγο, η Ρίτα άρχισε να λέει για τα ταξίδια που είχε κάνει με τον άντρα της και με φίλους σε Παρίσι, σε Ρώμη αλλά και σε εξωτικά μέρη, στην Ταϊλάνδη, περιέγραφε κοσμικά κέντρα και δεξιώσεις...

«Όλα τα έχεις, είσαι λοιπόν ευτυχομένη. Καλά που χωρίσαμε τότε και γνώρισες τον άντρα σου».

Έμεινε άφωνη, η τελευταία φράση του Πάνου ήρθε σαν κεραυνός εν αιθρία. Τα λόγια του την πλήγωσαν σαν μαχαιριά. Κατάλαβε ότι είχε κάνει κάτι λάθος. Τα μάτια της πήγαν να βουρκώσουν. Ίσως υπήρχαν πράγματα που από καιρό πάσχιζε να κρατήσει μέσα της. Συνήρθε γρήγορα. Ήταν και εγωίστρια.

«Η ευτυχία είναι σαν τον γλυκό καρπό σε ψηλό κλαδί», είπε τέλος. «Δύσκολα τον φτάνεις! Καλά είμαι πάντως, δόξα τω Θεώ».

Ο Πάνος ήταν δειλός από τη φύση του, διστακτικός. Υπήρχαν όμως φορές που οι αναμνήσεις τον πλημμύριζαν, τον παρακινούσαν. Τότε γινόταν άλλος άνθρωπος, τολμούσε.

«Θυμάσαι παλιά, στον Βάβδο, τη βραδιά που πήγαμε στο

πανηγύρι του Προφήτη Ηλία;» τη ρώτησε. «Ήπιαμε αρκετά, μετά φτιαγμένοι φύγαμε για βόλτα στο βουνό».

«Είχαμε πάει στ' Ορυχείο», συνέχισε η Ρίτα. «Καθίσαμε κάτω από οξίες και ψηλά πουρνάρια. Τα φύλλα τους τοιμπούσαν άγρια. Τα είχαμε χαμένα. Σκαλίζαμε με κοντά, σπασμένα κλαδιά τη γη. Ο Γιάννης είχε φτιάξει πρώτη φορά το Ορυχείο. Τον θυμάσαι; Στην παρέα μας ήταν και αυτός, κολλούσε συνέχεια στις ξαδέλφες σου. Από τότε ονομάζαμε έτσι το μέρος συνθηματικά, όταν δίναμε κρυφά ραντεβού, να μην καταλαβαίνουν οι μεγάλοι. Ξαπλώσαμε μετά και μετρούσαμε τ' αστέρια».

«Και δεν μείναμε μόνο στο μέτρημα. Αφεθήκαμε σε γλυκές αισθήσεις...» Άφησε τη φράση του μετέωρη. Ήθελε να πει και άλλα, περισσότερο αιχμηρά. «Μόνο που συχνά οι εφηβικοί έρωτες έχουν σύντομο τέλος».

Αμήχανοι, γέλασαν ψεύτικα. Έπειτα εκείνη πρώτη σοβάρωσε απότομα. Μια θλιμμένη έκφραση ζωγραφίστηκε στο πρόσωπό της.

«Οι άντρες τελειώνουν τις σχέσεις», είπε σχεδόν με θυμό. «Έχουν πάντα να κάνουν πολλά στη ζωή όταν είναι νεαροί, και δεν τους αρέσουν οι δεσμεύσεις».

Ο υπαινιγμός τον έθιξε, δεν θυμόταν να έφταιγε μόνο αυτός για τον χωρισμό τους. Φυσικά είχε να περάσει στο πανεπιστήμιο, μετά να βγάλει τον στρατό, να αναλάβει το μαγαζί...

«Η σχέση μας σιγά σιγά φθάρθηκε και αρχίσαμε να βλέπουμε αραιά χωρίς γιατί. Μερικά πράγματα δεν έχουν φανερή αιτία. Και πάντως δεν νομίζω πως για ό,τι έγινε ήμουν μόνο εγώ υπαίτιος. Τότε σπούδαζα, είχαμε διαφορετικές επιδιώξεις».

«Δεν επιδίωκα νωρίς γάμο, αν αυτό εννοείς. Δεν ήταν αυτός ο λόγος που απομακρυνθήκαμε. Τέλος πάντων, πήρα τον άντρα μου επειδή ύστερα από σένα δεν πίστευα πια στον έρω-

τα. Πρώτα γνώρισα δυο άλλους, συνομήλικους, σχέσεις που είχαν την ίδια κατάληξη. Και αποφάσισα να παντρευτώ κάποιον μεγαλύτερο, που είχε πετύχει ήδη στη ζωή και το μόνο που του έμενε ήταν να φτιάξει οικογένεια. Τουλάχιστον θα υπήρχε χρήμα, όχι μόνο για μένα, αλλά και για τα παιδιά που θα έρχονταν. Και ήρθαν. Να ξέρεις ότι, αν μου ζητούσες τότε να κάνω υπομονή και ήσουν όπως παλιά ζεστός, θα την έκανα».

«Πέρασαν αυτά, δεν έχει νόημα να τα σκαλίζουμε άλλο πια. Θα ειπωθούν πικρές κουβέντες».

«Όση βροχή και αν έπεσε στα τόσα χρόνια, εκεί είναι το Ορυχείο. Δεν χάλασε, ακόμα περιμένει».

Το βλέμμα της μιλούσε από μόνο του. Με προσεγμένα λόγια, περνούσε το μήνυμα. Ο Πάνος σάστισε με τον υπαινιγμό της. Δεν φανταζόταν ότι η Ρίτα τον ήθελε ακόμα. Ο ίδιος είχε πάψει να τη σκέφτεται ερωτικά εδώ και χρόνια. Άραγε θα μπορούσε να την ποθήσει ξανά; Έμοιαζε με πρόκληση, που όμως δεν ήταν του χαρακτήρα του. Ήξερε τον άντρα της, κάνα δυο φορές μάλιστα είχαν βγει έξω μαζί. Ο Πάνος δεν ήταν ηθικολόγος, αλλά ούτε και ανήθικος. Συνήθως δεν έπαιρνε επιτόλαιες αποφάσεις.

«Είμαι περίεργος να δω αν υπάρχει ακόμα εκείνη η λακούβα που σκάψαμε τότε. Όταν πάμε ξανά στον Βάβδο, να πεταχτούμε στο βουνό να δούμε».

Αυτή χαμογέλασε και η έκφρασή της είχε κάτι από θλίψη και από ειρωνεία.

«Δεν άλλαξες. Πάντα έβαζες τη λογική πάνω από τα ένστικτα. Πολύ σπάνια αφηνόσουν στις επιθυμίες της στιγμής. Περνούσες από κόσκινο τις αποφάσεις σου».

Τα μάτια της απέφυγαν τα δικά του. Πλήρωσε βιαστικά και έφυγε. Τον άφησε μόνο ανάμεσα σε σκέψεις και τύψεις. Ο Πά-

νος ήταν εσωστρεφής, πιο εύκολα τα έβαζε με τον εαυτό του παρά με τους άλλους. Αν ήταν άλλος άντρας, θα σκεφτόταν «Και πού θες, κυρά μου, να τα φανταστώ όλα αυτά; Ας μου τα έλεγες τότε», και θα έβαζε μπρος κάνα σχέδιο να την κατακτήσει πάλι, χωρίς ενδοιασμούς ή ενοχές επειδή ήταν παντρεμένη. Έλα όμως που αυτός διέφερε από τους άλλους, στενοχωριόταν εύκολα. Ακόμα και Χαναχ χρειαζόταν πού και πού για να κλείσει μάτι. Από παλιά έβαζε χέρι στα φάρμακα της μάνας του, κρυφά. Της τα έγραφε ο γιατρός που κούραρε αυτή και τις θείες του, τις αδελφές της. Ήταν μια οικογένεια που είχε δύσκολο τον ύπνο. Απ' όσο τουλάχιστον θυμόταν, το αντίθετο συνέβαινε με τον πατέρα του και το σόι του.

Ο άντρας μπήκε στο μαγαζί και κοντοστάθηκε σαν κάτι να τον απασχολούσε. Ήταν καστανόξανθος με γκριζα μάτια, λίγο κάτω από τα σαράντα, καλοντυμένος. Ο Πάνος είχε ανέκαθεν τη συνήθεια να μετράει τον πελάτη. Τα ρούχα και το αμάξι έδειχναν περίπου το οικονομικό επίπεδο. Φυσικά και οι κάρτες, αν έβγαζε να πληρώσει με αυτές. Το παζάρι, σαν χούι, από μόνο του δεν ήταν αξιόπιστη ένδειξη. Και στους πλούσιους άρεσε να παλεύουν τις τιμές των παλιών αντικειμένων, ας είχαν χρήματα. Ήταν μέρος του παιχνιδιού, του χόμπι τους. Ήταν πολύ παράξενοι άνθρωποι οι συλλέκτες, τους ήξερε καλά, και ο ίδιος συλλέκτης ήταν.

Στο μεταξύ, ο άλλος περιεργαζόταν τα μπρούντζινα αγαλματίδια, τα πορσελάνινα μπιμπελό, κάποια κομψοτεχνήματα από αλάβαστρο, τη βιτρίνα με τα χρυσά κοσμήματα. Και ενώ φαινόταν αρκετά μπερδεμένος και αμήχανος, στο βλέμμα του υπήρχε συγχρόνως μια σκληρότητα. Στο τέλος γύρισε αποφασιστικά και πλησίασε τον Πάνο.